

Tilinpäätöskannanotto

3.6.2022

VN/6435/2022

VN/6435/2022-YM-5

Suomen Ympäristökeskus

Ympäristöministeriön kannanotto Suomen Ympäristökeskuksen toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä vuodelta 2021

Ympäristöministeriö, neuvoteltuaan maa- ja metsätalousministeriön kanssa, antaa ohessa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanoton Suomen ympäristökeskuksen toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä vuodelta 2021.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä annettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Suomen ympäristökeskus raportoi vuoden 2021 toimintakertomuksessaan kaudelle 2020-2023 laaditun strategisen tulossopimuksensa toisen vuoden toteutumisesta. Tulossopimuskaudelle Suomen ympäristökeskuksen toimintaa ohjaamaan on asetettu hallitusohjelman ja hallinnonalojen strategisista tavoitteista johdettuja laaja-alaisia vaikuttavuustavoitteita. Kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan todeta, että Suomen ympäristökeskuksen toiminta vuonna 2021 on ollut yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja hallitusohjelman, kestävän kehityksen tavoitteiden sekä molempien ohjaavien ministeriöiden strategisten tavoitteiden mukaista. Ympäristöministeriö haluaa erityisesti kiittää Suomen ympäristöministeriön henkilöstöä osaavasta ja asiantuntevasta panoksestaan yhteisten strategisten tavoitteiden toimeenpanossa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen ympäristökeskus on toteuttanut suunnitelmien mukaisesti ympäristöhallinnon alalle tärkeitä tutkimus- ja kehittämishankkeita, kuten Suomen ekosysteemiobservatoriota (FEO). Suomen ympäristökeskuksen vetämät hankkeet ovat laajasti yhteiskunnallisesti verkostoituneita, mikä on omalta osaltaan lisännyt tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta ja sen suojelun merkityksestä. SYKE:n tuottama asiantuntijapanos on ollut korvaamatonta erityisesti luonnonsuojelulain uudustamisessa, Helmi- ja METSO-ohjelmien toimeenpanossa, uuden kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja sitä toteuttavan toimenpideohjelman valmistelussa sekä valmistauduttaessa EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpanoon.

Suomen ympäristökeskus on toiminut aktiivisesti ja menestyksellisesti Suomen kiertotalouspolitiikkaa tukevan tiedon tuottajana ja jalostajana mm. arvioimalla mahdollisuuksia vähentää erilaisin kiertotalousratkaisuin kasvihuonekaasupäästöjä ja raaka-aineiden käyttöä sekä turvata luonnon monimuotoisuutta eri sektoreilla. Suomen ympäristökeskus on niin ikään analysoinut ja ehdottanut luonnon monimuotoisuuden ja hiilensidonnallisuuden tukemista yhdistäviä ohjauskeinoja ja näin tukenut kestävästä päätöksentekoa, joka kykenisi sisällyttämään luonnon monimuotoisuus- ja ekosysteemivaikutukset mm. talouden ja alueiden käytön analyysiin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus on tuottanut monipuolisesti tietoa, joka tukee alueidenkäytön suunnittelua kunnissa ja alueilla. Suomen ympäristökeskus on muun muassa huolehtinut rakennetun ympäristön ja yhdyskuntarakenteen seurannasta, analysoinut yhdyskuntarakennetta ja kehittänyt kestäviä kaupunkiseutuja yhteistyössä kuntien kanssa. Lisäksi Suomen ympäristökeskus on kehittänyt menettelyjä rakennuskannan ja rakentamisen kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan. Suomen ympäristökeskuksen tuottamia tietoja on hyödynnetty myös valtakunnan tason kehittämis- ja valmistelutyössä, kuten erilaisissa kehittämishankkeissa, lakimuutosten valmistelussa sekä ilmastoraportoinneissa. Suomen ympäristökeskus toimii rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehittämisestä vastaavana tahona ja sillä on tärkeä rooli uuden tietojärjestelmän rakentumisessa yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Tietojärjestelmään sisältyvien alueidenkäytön suunnitelmatietojärjestelmän ja rakennustietojärjestelmän tiedot parantavat eri tahojen toiminnassaan käyttämän tiedon laatua ja tietopohjaa sekä yhteen toimivuutta.

Suomen ympäristökeskuksen tuottama ja tarjoama ympäristötieto on käyttäjien kannalta merkityksellistä, avointa, luotettavaa ja helposti saavutettavaa. Ymparisto.fi sivujen uudistus etenee suunnitelman mukaisesti ja Suomen ympäristökeskus on kehittänyt tietorajapintahallintaansa valtioneuvoston ohjeiden mukaisesti.

Suomen ympäristökeskuksen toiminta vesitaloustehtävissä on ollut yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tulossopimuskaudella vaikuttaneen hallitusohjelman, kestävän kehityksen tavoitteiden sekä maa- ja metsätalousministeriön strategisten tavoitteiden mukaista. Tulostavoitteet saavutettiin hyvin koronapandemian aiheuttamasta poikkeusolosta huolimatta. Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän vesitalouden vesi.fi – verkkopalvelun kehittäminen eteni hyvin yhteistyössä eri käyttäjäryhmien kanssa ja sen käyttäjämäärät ovat ylittäneet tavoitteet. Vesitilannepalvelu on ollut toimivaa ja sitä on kehitetty onnistuneesti. Varautumista on edistetty useissa hankkeissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus, voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tuottavuutta kuvaavien julkaisutavoitteidensa täyttämisessä Suomen ympäristökeskus jäi asetetuista vuositavoitteistaan vuonna 2021. Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuottoja Suomen ympäristökeskukselle kertyi 4,2 milj. euroa. Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli tarkasteluvuonna 62 % ja on näin jäänyt yhä kauemmas tavoitteestaan jo kolmena peräkkäisenä vuotena. Niin ikään liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus (95 %) jäi vuonna 2021 tavoitteestaan (105 %). Markkinoilla tapahtuvan kilpailullisen liiketoiminnan osuus Suomen ympäristökeskuksen vuoden 2021 maksullisesta toiminnasta oli 80 %. Tämän toiminnan kustannusvastaavuus oli 102% ja tuotot 2,8 M€. Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus oli 30 % ja tuotot 24,9 M€. Yhteisrahoitteisen toiminnan volyymit vuonna 2021 kasvoivat 12 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavien mittareidensa numeeriset tavoitteet Suomen ympäristökeskus saavutti kohtalaisesti. Esimerkiksi päätöksenteon tueksi tuotettuja Policy Brief -julkaisuja julkaistiin vuonna 2021 moninkertaisesti asetettuun tavoitteeseen nähden, kun taas asiantuntijablogien määrän osalta jäätin tavoitteesta. Suomen ympäristökeskuksen vuokratulot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 13 %. Toimitilatehokkuudessaan Suomen ympäristökeskus saavutti valtion uuden toimitilastrategian mukaisen tavoitteen vuodelle 2030 (10 htm2/htv) jo tarkasteluvuonna 2021.

Suomen ympäristökeskuksen toiminnan volyymit kokonaisuudessaan (63,8 M€) kasvoivat 11 % (6,1 M€) edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilötyövuosikertymä jatkoi edellisten vuosien tapaan kasvuaan merkittävästi. Suomen ympäristökeskuksessa tehtiin vuonna 2021 yhteensä 648 henkilötyövuotta. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna kertyi 49 henkilötyövuotta (8%).

Suomen ympäristökeskuksen ympäristöhallinnon alaa palvelevien, vanhentuneiden tietojärjestelmien ja teknologioiden uudistamisen rahoittaminen on osoittautunut valitettavan ongelmalliseksi. Tähän uudistustyöhön Suomen ympäristökeskus on joutunut käyttämään lähinnä aiemmilta vuosilta siirtynyttä toimintamenorahoitustaan.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Suomen ympäristökeskuksen tuloksellisuuden raportointi on selkeää ja asianmukaista molempien ohjaavien ministeriöiden näkökulmasta. Tilinpäätöslaskelmat ja liitteet sekä tilinpäätösanalyysi antavat ohjaaville ministeriöille riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta. Resurssien käytön ja kustannusten jakautuminen on esitetty valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti kolmelta vuodelta. Toimintakertomuksessa toiminnan taloudellisuutta on tarkasteltu toiminnan kustannusvastaavuuden kautta. Suomen ympäristökeskus on Valtiontalouden tarkastusviraston kehotuksen mukaisesti korjannut raportointiaan siten, että maksullisen toiminnan tulosta ja kannattavuutta sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuutta tarkastellaan toiminnallisen tehokkuuden itsenäisinä osa-alueina. Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa Suomen ympäristökeskusta koskevassa tilintarkastuskertomuksessaan (VN/12941/2022), että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Ympäristöministeriön oli asettanut Suomen ympäristökeskukselle vuodelle 2021 aikajänteessään ja laveudessaan varsin haastavat vaikuttavuustavoitteet ja niiden indikaattorit. Suomen ympäristökeskus on kuitenkin pystynyt kuvaamaan toimintakertomuksessaan vaikuttavuuden muodostumistaan ansiokkaasti rooliinsa pohjautuvina vaikutusketjuina. Toiminnan vaikuttavuuden kuvaus on toimintakertomustekstissä esitetty oivaltavasti ja osuvasti alaotsikoituna.

Suomen ympäristökeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön välistä tulossopimusta tullaan kehittämään entisestään toiminnan vaikuttavuuden esiin tuomiseksi. Ohjausta ja tulostavoitteita koskevien tunnuslukujen ja mittareiden osalta maa- ja metsätalousministeriö tulee arvioimaan niiden kehittämismahdollisuuksia yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa vesitaloushallinnon tunnuslukujen kokonaisuuden kehittämiseksi.

3. Toimenpiteet joihin Suomen ympäristökeskuksen on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Suomen ympäristökeskuksen julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus on ollut laskusuuntainen jo kolmena peräkkäisenä vuonna ja se laski tarkasteluvuonna nyt 62 %:iin. Ympäristöministeriö kehottaa, viitaten Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksen vuosiyhteenvedossaan (VN/12941/2022) esittämään kehotukseen, Suomen ympäristökeskusta jatkossa parantamaan julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta siitäkin huolimatta, että kyseisen toiminnan tuottojen osuus on vähäinen (alle 1 %) Suomen ympäristökeskuksen koko toiminnan rahoituksesta.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa vesitalouden verkkopalveluiden kehittämistä sekä vesitalouden tiedonhallinnan uudistusta osana ympäristö- ja luonnonvaratiedon uudistuksen kokonaisuutta.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa ja syventää yhteistyötään Luonnonvarakeskuksen kanssa vesitalouteen ja luonnonvaroihin liittyvissä tutkimus- ja asiantuntijatehtävissä.

Suomen ympäristökeskuksen tulee jatkaa yhteistyötään ja palvelujaan aluehallinnolle sekä edelleen kehittää niitä yhteistyössä aluehallinnon sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

4. Toimenpiteet, joihin ohjaavat ministeriöt ryhtyvät tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2022 aikana ympäristöministeriön hallinnonalalle laaditaan yhteinen konsernistrategia, jonka tarkoituksena on selkeyttää hallinnonalan toimintaa kokonaisuutena usean toimijan vastuulla olevien ilmiöpohjaisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa ja siten edesauttaa koko hallinnonalan johtamista.

Ympäristöministeriö tarkastelee ja uudistaa tarvittavin osin tulossopimuksessa määriteltyjä vaikuttavuusindikaattoreita sekä toiminnallisen tuloksellisuuden mittareita yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Ympäristöministeriö selkiyttää yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa erityisesti hanketoimintaan liittyvää työnjakoa ja prosesseja sekä parantaa hankesuunnittelun ennakoitavuutta.

Maa- ja metsätalousministeriö tulee ohjauksessaan edelleen kiinnittämään huomiota tietojärjestelmien ja niiden rajapintojen toimivuuteen, tiedon avoimuuteen ja saatavuuteen, verkkopalveluiden selkeyteen ja asiakaslähtöisyyteen sekä yhteisten ratkaisujen kehittämiseen osana luonnonvara- ja ympäristötiedon kokonaisuutta ja asiakaspalvelua.

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Ohjaus- ja kv-yhteistyön johtaja

Ismo Tiainen

Jakelu Suomen ympäristökeskus SYKE
Suomen ympäristökeskus SYKE, Jorma Jantunen

Tiedoksi VM Valtiovarainministeriö
VTV Valtiotalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM Maa- ja metsätalousministeriö
MMM, Antti Parjanne

VN/6435/2022-YM-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: